

کودکستان ها در مسیر سامان دهی

مسئولان، افزوده شدن آموزش کودکان زیر سن مدرسه را به وظایف آموزش وپرورش، تغییر بزرگی در راستای ارتقای آموزش می دانند

مراکزى که سال ها با نام مهد کودک فعالیت می کردند، به طور رسمی از چه سالى به مجموعه آموزش وپرورش اضافه شدند؟

از سال ۱۳۹۹ اساسنامه سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک شکل گرفت و فعالیت رسمی خودش را از سال ۱۴۰۰ شروع کرد، البته اوایل، کار پژوهشی انجام می دادند و از ۳۱ خرداد سال ۱۴۰۱ به معاونت آموزش ابتدایی ادارات کسل آموزش و پرورش استان های کشور تفویض اختیار شد. در حد فاصل سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۱ اختیارات در دست شورای انتقال بود که زیرمجموعه اداره کل آموزش و پرورش استان بود و شامل مراکز غیردولتی و مشارکت ها می شد.

چرا جدایی مهدکودک ها از بهزیستی و پیوستن آن ها به آموزش وپرورش هنوز برای همه روشن نیست؟

رویکرد سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک این است که باید همه افرادی که در گذشته با مجوز بهزیستی یا غیردولتی فعالیت می کردند، خودشان را با شاخص های سازمان هماهنگ کنند. چرا؟ چون این خواسته بهر معظم انقلاب بود.ایشان در سخنرانی سال ۳۹۹ گفته بودند: «مهدکودک ها را دریابید و آن ها را از نگهداشت و مراقبت به سمت تربیت بیاورید.» برای همین سازمان شکل گرفت و کارهای بسیار بزرگی هم در این راستا انجام داد.

بعد از این تصمیم فرایند انتقال چطور پیش رفت؟ معاونت ابتدایی درگام نخست این پذیرش، کار سامان دهی را با نظارت سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک آغاز کرد. سازمان ملی تعلیم و تربیت درگام نخست باید همه مهدکودک ها را از هر مرکزی که مجوز داشت وارد فرایند تطبیق مجوز می کرد؛ یعنی آن ها در گذشته از بهزیستی مجوز داشتند و کار می کردند و حالا باید مجوز خود را با معیارهای سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک مطابقت می دادند. کار بسیار بزرگی را در کشور انجام دادیم. مدیران همه آن مؤسسات از نظر سلامت جسم، روان، اعتیاد و نداشتن سوء پیشینه غربالگری شدند. گرچه آن ملاک ها و گواهی ها را داشتند، اما دوباره معیارهای جدید را طی کردند. دوره توسعه شایستگی را با دانش روز حوزه تعلیم و تربیت کودک گذراندند و در مجموع مراکزى که اکنون زیر نظر ما هستند باقی ماندند و بکابر خود ادامه دادند.

با این حساب، شما در دسر مؤسسات مهدکودک ها را بیشتر کردید؟

در دسرشان بیشتر نشده است. در واقع در طول سه سال همدفند شده اند و در یک قالب قرار گرفته اند. سال های گذشته بهر طور که خواستند، اداره شدند. در بررسی های خود متوجه شدیم خیلی ها تأییدیه استحکام بنا نداشتند که گرفتند؛ مشکل بهداشتی و تأمین فضا داشتند که برطرف شد. تعداد زیادی تأییدیه قیمت گذاری نداشتند که گرفتند. بسیاری اصلا استاندارد ها را رعایت نمی کردند. مراحل تأیید و مطابق سازی طول کشید. اما در نهایت به نفع آن ها شد، حالا فعالیت خود را دارند با استانداردهای روز و شاخص های علمی.

هنگامی که قرار شد مراکز را با شرایط خود مطابقت بدهید و دوباره سنجیدید، میزان همکاری آن ها چطور بود و چه تعدادی حذف شدند؟ بر اساس برنامه، ۲۲۳ نفر وارد فرایند تشخیص شدند و از این تعداد ۶۸ نفر رد شدند؛ یعنی اکنون ۱۹۹۵ نفر زیرمجموعه ما هستند و بقیه نتوانسته اند امتیاز اولویت ها و شاخص های سازمان را به دست آورند. آن ها سالیان سال خدمت کرده و کارهای بسیار بزرگی انجام داده بودند.

نظارت و بازرسی شما بر عملکرد آنان چگونه است؟ ما بازرسی های دوره ای داریم. کارشناسان نظارت بر مراکز به طور مداوم این ها را رصد و محتواها را بررسی می کنند. بازدیدهای میدانی مداوم هم داریم. اکنون هم در حال محاسبه شهریه ها هستیم. شاید شهروندان نمی دانند که ما یک سامانه الکترونیک داریم. اگر وارد سایت سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک شوید، بخشی را به نام سامانه «شکوا» خواهید دید؛ سامانه ای که از طریق آن، هر پدر و مادر، مربی و مؤسسی می تواند در حوزه عملکرد ها و فرایند ها، شکایت خود را با خیال آسوده اعلام کند و این مسئله پیگیری می شود.

این فرایند در همه مراکز کشوری انجام شد یا فقط در استان خراسان؟

این فرایند در همه کشور از سوی سازمان ملی ابلاغ و اجرایی شد و استان ها آن را اجرا کردند. در عین حال استان خراسان از نظر تعداد مراکز، یک استان بسیار بزرگ است. ما بالاترین مرکز فعال کودکستانی کشور را داریم؛ حتی از تهران هم بیشتر.

تکلیف سایر مراکزى که از ارگان ها و سازمان های دیگر مجوز داشتند، چه شد؟

در مجموع مراکزى که وارد فرایند تطبیق شدند، یعنی به شکل زیرمجموعه سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک درآمدند. ۱۹۹۵ مرکز هستند. از این تعداد ۱۰۹۱ مرکز مستقل و فقط کودکستان هستند، ۵۹۲ مرکز زمینه

گفت وگوى روز

روزنامه نگار
تیم
ی.اویژه

دولتی دارند و ۲۸۵ مرکز ضمیمه غیردولتی ها هستند، یعنی همان پیش دبستانی هایی که کنار مدارس قرار دارند. از این پس دیگر عنوانی به نام پیش دبستانی نداریم. عنوان مراکز فقط کودکستان دوره اول و کودکستان دوره دوم است.

این برنامه در همه مناطق شهری و روستایی انجام می شود؟

در باره روستاها برنامه حمایتی داریم که هر سال انجام می شده است و امسال استان خیلی بیشتر به آن توجه می کند، برخی از روستاهای ما مهدروستا یعنی همین کودکستان غیردولتی را دارند. ما طرحی داریم به نام حمایت دولت. برنامه حمایت دولت با مهدروستا تفاوت هایی دارد. مهدروستا یک مؤسس غیردولتی دارد که آن را اداره می کند و شهریه می گیرد. بر اساس طرح حمایتی دولت که از تهران ارسال و همه ساله اعلام می شود، می توانیم تعدادی نوآموز را در قالب حمایت دولت تحت آموزش بیاوریم. حمایت دولت به این شکل است که فردی که در یک روستای محروم معلم رسمی است، می تواند در کنار دانش آموزان ابتدایی خودش کودکان مقطع پیش دبستانی را هم آموزش دهد. همه اعتبارات و هزینه ها را سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک تأمین می کند؛ یعنی نه مؤسسی در کار است، نه شهریه ای، یعنی این برنامه در قالب کلاس های چند پایه برگزار می شود.

اجرای این طرح برای این است که همه کودکان آموزش ها را پیش از ورود به مدرسه دیده باشند؟ به این دلیل که شعار سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک و وزارت آموزش و پرورش «عدالت تربیتی و آموزشی برای همه کودکان» است. این یکی از طرح هایمان است. در تابستان هم یک طرح برگزار کردیم برای کودکان دوزبانه و بازمانده از آموزش های پیش از دبستان در استان خودمان. ۱۸ هزار نوآموز روستایی و منطقه عشایری بازمانده از آموزش پیش دبستانی یا دوزبانه داشتیم که برای آن ها یک دوره یک ماهه در تابستان برگزار کردیم و آموزش دادیم که شامل گروه سنی پیش یک یعنی شش سال تمام بود. این برنامه البته ارتباطی با سازمان نداشت و به طور ویژه اختصاصی استان خودمان بود.

هدف ما از برگزاری این دوره آمادگی کودکان برای ورود به دبستان بود. چالش بزرگی که گریبان گیر نظام تعلیم و تربیت ما شده این است که کودکان وارد دبستان می شوند، در حالی که آموزش های قبل از دبستان را دریافت نکرده اند. ما در این دوره یک ماهه فشرده آمادگی برای خواندن، نوشتن و ریاضیات را به کودکان آموزش دادیم که توانمندتر وارد دبستان شوند.

نکته ای که همیشه مهدکودک ها بر آن تأکید داشتند این بود که آموزش های مهد نباید شبیه مدرسه باشد که سال اول ابتدایی دانش آموز را دچار مشکل می کند.

«مهد کودک ها متأسفانه رهاست... گزارش های بسیاری بدیده دریافت کردم از بعضی از مهد کودک ها که واقعاً نگران کننده است. اداره کنید مهد کودک ها را. مهد کودک هم فقط یک مرکز خدماتی نیست که بچه را حفظ کنند و خدمت بدهند، [بلکه به یک معنا مرکز آموزشی و پرورشی است، منتها خب با زبان خاص خود، با شیوه خاص خود، «این ها بخشی از جملات رهبر معظم انقلاب در ویدئو کنفرانسی با حضور مسئولان وزارت آموزش و پرورش است که در سال ۱۳۹۹ درباره وضعیت مهدکودک ها با خبرنگاری کردند و به مسئولان هشدار دادند. همین بهانه ای شد تا مسئولان برای تعیین تکلیف این مراکز اقدامات خود را جدی تر و کار سامان دهی آن ها را پیگیری کنند. اگرچه این سامان دهی به سادگی پیش نرفت و باعث بگومگوها و دعواهای کش دار میان سازمان بهزیستی کشور و وزارت آموزش و پرورش شد، اما در همان سال تصمیم شورای عالی انقلاب فرهنگی به آن اختلافات پایان داد و به طور رسمی مسئولیت حوزه تعلیم و تربیت کودک و سامان دهی و مدیریت مهد ها به وزارت آموزش و پرورش واگذار شد. مدت کوتاهی از این واگذاری و شروع فعالیت سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک و راه اندازی به قول خودشان کودکستان های گذر، اما لازم بود در این باره ساعتی پای گفت وگویی آذر رشیدی، معاون آموزش ابتدایی آموزش و پرورش و دبیر شورای نظارت و برنامه ریزی تعلیم و تربیت کودک استان، بنشینیم و جزئیات کار را تا امروز جویا شویم. همان مواردی که هنوز برای همه ابهام دارد.

بله، طبق قوانین سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک، آموزش زبان های بیگانه (اعم از انگلیسی، فرانسه و عربی) ممنوع است. اکنون هیچ کدام از مراکز زیرمجموعه ما این آموزش ها ندارند. این یک رویکرد است. اگر می بینید در شهر اعلام می کنند فلان مرکز آموزش زبان می دهد، حتماً زیرمجموعه ما نیست؛ یا خانه بازی هستند یا از سایر ارگان ها مجوز دارند. آن ها که از ما مجوز دارند باید با قوانین سازمان پیش بروند.

اما چند مهدکودک را می شناسم که دو ساعت در هفته آموزش زبان دارند.

اول این است که بدانید آیا آن مرکز زیرمجموعه آموزش و پرورش هست؟ همه مراکزى که در فرایند تطبیق وارد شده اند و زیرمجموعه ما هستند، این کار را انجام نمی دهند. در نهایت اگر هم کودکستانی آموزش زبان دارد، از قوانین تخلف کرده است و امکان پیگیری هست. اما بازمی گویم شاید مجوز سازمان دیگری را داشته باشند؛ سازمان هایی مثل صنعت، معدن و تجارت که به خانه های بازی مجوز می دهند، اوقاف و امور خیریه یا ارشاد. روی تابلوی کودکستان های مجوز دار ما نوشته است: «کودکستان غیردولتی».

هم اکنون چند کودک در کودکستان های شما حضور دارند؟ در گذشته سامانه «سیدا» را برای آماری داشتیم، اما به این دلیل که مجوزها تغییر کرده است در آن سامانه ثبت نمی شود. سال گذشته حدود ۷۶ هزار نوآموز داشتیم و امسال کمی تقریباً همین تعداد است؛ با احتمال کمی افزایش در همه استان. دوره اول کودکستان از تولد تا دوسالگی و دو تا سه سالگی است. دوره دوم کودکستان هم شامل سه تا چهار، چهار تا پنج و پنج تا شش سالگی است.

یعنی واژه مهدکودک را نباید به کار ببریم؟ درست است. از این پس باید بگوییم دوره اول کودکستان و دوره دوم کودکستان.

برگردیم به سؤال قبل. چرا آموزش زبان های دیگر حذف شده در حالی که این سن، سن خوب یادگیری بچه هاست؟

ما در برنامه رسمی، آموزش زبان نداریم. اعتقاد نظریه پردازان و متولیان تعلیم و تربیت کودک این است که برای آمادگی و قبل از ورود به دبستان، کودک باید مهارت ها را آموزش ببیند. آموزش زبان های دیگر خیلی خوب است، اما باید بروند سراغ مراکزى

که تخصص آن را دارند. یعنی آموزشگاه های زبان. ما قصد داریم مهارت آموزی را در سه قالب بازی، اسباب بازی و هم بازی آموزش بدهیم. ماکودک را برای اجتماعی شدن آماده می کنیم. مراکز ما مکان های آموزش زبان نیستند.

یعنی قصد داشتید به صورت تخصصی وارد حوزه آموزش ورود به مدرسه شوید؟

بله. شعار سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک، توانمندسازی خانواده و تعلیم و تربیت کودک است.

تصور می کنید در پیش از یک سالى که کار خود را به طور رسمی آغاز کرده اید، این هدف محقق شده است؟ یعنی نسبت به عملکرد مهدکودک های قبل که زیرمجموعه شما نبودند، تغییری جدی در عملکردها رخ داده است؟

بر هیچ کس پوشیده نیست که چهل سال نظام تعلیم و تربیت زیر هفت سال بدون متولی بود و انواع سازمان ها و ارگان ها به آن ورود کرده بودند. سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک به عنوان یک سازمان نوپا، به صورت زیر ساختی کار خود را خیلی خوب شروع کرده و در حال پیش رفتن است. اینکه قرار باشد ۳۲ هزار مرکز در کل کشور در این یک سال و نیم تحت پوشش بروند و سر و سامان بگیرند، کار بسیار سختی است؛ اینکه فردی با سی سال خدمت تحت پوشش یک ارگان، قرار باشد از سازمان و قوانین جدیدی تبعیت کند آسان نیست. جمع آوری بانک اطلاعاتی و بسیاری موارد دیگر در همین مدت انجام شد. به راحتی می گویم توفیق بسیار بزرگی اتفاق افتاد و این را مدیون سازمان ملی تعلیم و تربیت و تلاش های معاونت آموزش ابتدایی ادارات کل هستیم. معاونت آموزش ابتدایی ادارات کل با دست خالی پیش آمد؛ یعنی همه آمدند بدون اینکه هیچ اطلاعاتی از نحوه عملکرد و مجوزها داشته باشند. حتی پرونده های این مراکز را نداشتیم. جمع آوری همه آن ها و تأیید سلامت جسم و روان، کار زمان بری بود. اما اتفاقات خوبی افتاد. بهترین نتیجه آن این است که اکنون هر پدر و مادری که دغدغه تعلیم و تربیت دارد، می تواند تلفن همراه خود را بردارد و وارد سایت سازمان ملی تعلیم و تربیت و پس از آن وارد بخش کودکستان یاب شود و آنجا فهرست کودکستان های معتبر را ببیند و با خیال آسوده فرزندش را ثبت نام کند. آنجا همه مراکز تحت پوشش سیستم یکپارچه داده ها و اطلاعات قرار گرفته اند و از همه مهم تر، محتوای کودکستان در قالب

رویداد ملی «یارستان کودکستان» یکپارچه سازی شده است؛ یعنی کودکستان های ما دیگر نمی توانند هم محتوایی را آموزش بدهند. مایک رویداد ملی داریم به نام «یارستان کودکستان» که هر سال قبل از مهر ماه یک بسته محتوایی معرفی می کند برای همه کشور، و مؤسسات موظف اند این محتوا را اجرا کنند؛ یعنی هر کس نمی تواند به تشخیص خودش عمل کند. این محتوا زیر نظر سازمان و مورد تأیید متخصصان و دکتربین تعلیم و تربیت کشور است.

و آیا ما اثر این تغییرات را در ده تا ۱۵ سال آینده خواهیم دید؟

همین الان هم تغییرات خوبی رخ داده است. همین آموزش نوآموزهای دوزبانه که در تابستان انجام شد، مؤثر بوده است. امسال در بحث سنجش بدو ورود به مدرسه عملکرد کودکان ما بهتر از سنوات قبل بود؛ چون محتواها در راستای آموزش دبستان بود. پیش از این معاونت آموزش ابتدایی، کودک را از کلاس اول در اختیار داشت تا کلاس ششم، اما اکنون از بدو تولد او را در اختیار آموزش های خود دارد تا دوازده سالگی. در حقیقت ریل گذاری ها اتفاق افتاده است و زیر ساخت ها در حال چیده شدن هستند. شهریه ها در حال یکپارچه و واقعی شدن هستند؛ زیرا ما به دنبال شهریه های یکپارچه هستیم. این روند کمی زمان بر شده است. چون کار بزرگ، سخت و کشوری بوده و به قول عزیزان در نظام تعلیم و تربیت انقلابی رخ داده است. معاونت آموزش ابتدایی استان ها را درگیر کرده است و اکنون صد درصد امور سازمان را معاون آموزش ابتدایی هر استان انجام می دهد و دبیر شورای نظارت و برنامه ریزی سازمان تعلیم و تربیت کودک در استان شناخته می شود.

آدرس سایتی که والدین باید در اختیار داشته باشند، چیست؟

smtk.gov.ir آدرس سایت خدمات الکترونیک سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک است که والدین می توانند برای گرفتن خدمات وارد آن شوند.

برنامه های آینده سازمان تعلیم و تربیت چه مواردی هستند؟

ما آموزش مؤسسات را به صورت یکپارچه شروع کردیم. آموزش مدیران مراکز را به صورت تخصصی در قالب دوره های توسعه شایستگی و فردی پیگیری می کنیم و درگام بعدی هم در طرح مرشد. آموزش مربیان مراکز کودکستانی را در برنامه خواهیم داشت. این برنامه هم به احتمال فراوان در فروردین ماه سال آینده اجرایی خواهد شد.

میزان شکایت های والدین چطور است؟ از آن ها هم خبر دارید؟

شکایت ها خیلی کمتر شده اند. اما به این نکته هم دقت کنید که از ۱۹۹۵ مرکزی که برای ما باقی مانده است، همه مشکل دار نبوده اند. تعداد کمی که نقص داشتند در این فیلتر اصلاح شدند. در گذشته برخی کودکستان ها به هر مرکزی شباهت داشتند جز مکان آموزشی. انقلاب در نظام تعلیم و تربیت برای این رخ داد که این به هم ریختگی ها را سامان بدهد. برای اولین بار در بحث آموزش قبل از دبستان می گویم پدر و مادر عزیز! اگر قرار است کودک در مراحل بعدی رشد موفق باشد، باید قبل از هفت سالگی مهارت ها را آموزش ببیند. این سازمان تشکیل شده که فردا کودک در مدرسه دچار مشکل نشود. هم خانواده توانمند بشود، هم کودک، در حقیقت قرار است پایه مباحث رشدی کودکان را شکل بدهد.

